דמכלי שרת לא אשכחן דמיפריק. ובעל מום היכא איקרי טמא דתניא "ואם כל בהמה טמאה [ט] אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'" בבעלי מומין שנפדין הכתוב מדבר, אתה אומר בבעלי מומין שנפדין או אינו אלא בבהמה טמאה ממש? כשהוא אומר "ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך" הרי בהמה טמאה אמורה, הא מה אני מקיים "ואם כל בהמה טמאה" בבעלי מומין שנפדין הכתוב מדבר. יכול יפדו על מום עובר? ת"ל "אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה'" מי שאינה קריבה לה' כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום וקריבה למחר. מותיב רב הונא בר מנוח העופות והעצים והלבונה וכלי שרת [נ] (שנטמאו) אין להן פדיון שלא נאמר פדיון אלא בבהמה. בשלמא עופות קדושת הגוף נינהו ולא נאמר אלא בבהמה, אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפרק, אלא לאו משום [ג] (דטהורין) בעלמא אין נפדין. והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורים דמו [ד] (דעצים ולבונה [ה] לאו בני אשויי אוכלא נינהו אלא חבת הקודש משוה להו אוכלא) עצים כמה דלא משפי להו לגזרין לא מיתכשרי, לבונה נמי כמה דלא קדשה בכלי שרת לא מיתכשרה, כלי שרת נמי הואיל ואית להו טהרה במקוה. לא, לעולם אימא לך טהורין בעלמא נפדין והני משום דלא שכיחי הוא. בשלמא לבונה וכלי שרת לא שכיחי, אלא עצים מישכח שכיחי? עצים נמי כיון דאמר מר כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח הילכך לא שכיחי. אמר רב פפא אי שמיע ליה לשמואל הא דתניא [ו] המתפיס תמימים לבדק הבית אין פודין אותן אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם, [ז] (ואע"ג דקדושת דמים נינהו אין נפדין הואיל וטהורים הם) הוה הדר ביה. ולא היא, שמיע ליה ולא הדר ביה, לאו אמרת התם כיון דלא שכיחי לא מיפרקי, הכא נמי כיון דשכיחי מומין דפסלי בבהמה דאפי' ברוקין שבעין נמי פסלי הילכך לא שכיחי. רב כהנא אמר טמאין נפדין טהורין אין נפדין, וכן א"ר אושעיא טמאין נפדין טהורין אין נפדין. איכא דאמרי [ח] א"ר אושעיא אפי' טהורין נפדין. רבי אלעזר אומר כולן טמאין נפדין טהורין אין נפדין [ט] חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא, שהרי אמרה תורה "מחטאתו" "על חטאתו". אמר רבי אושעיא שמעתי פיגול במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין *) דתנן הערלה וכלאי הכרם ושור

*) תוספתא דעוקצין. פ"ג בכורות ס:

תורה אור

דמכלי שרת לא אשכחן דבר דמיפריק. דאחר שקדש בכלי שרת ואפי' בהמה תם בעלת מום שנאמר בה פדיון, לאחר שקדשה בכלי שרת כגון ששחט לא אשכחן בה פדיון: **ואם** (א) [ג] מ] **בבהמה הטמאה** וגו' · וכתיב בתריה והעריך אותה וגו' אלמא נפדין: **בהמה ממש.** כגון סוס וגמל וחמור: **כשהוא אומר.** במנה מלוכה פרשה "ואם בבהמה הטמאה ופדה וגו'": מומין קבועין ושוברין מפרש בבכורות (דף לג.): **מותיב רב הונא.** לשמואל: **העופות** קדושת הגוף נינהו. דקן עולתן קרבן ואין צריכין קדושת כלי: **אלא עצים ולבונה.** שלא קדשה בכלי, וכלי שרת כי נטמאו ליפרק והא לאו קדושת הגוף נינהו אלא מכשירי קרבן הם, אלא לאו משום דמנחות ונסכים טהורים אין נפדים, והכי אע"ג דנטמאו ה': **ועצים לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא משום חיבת הקודש.** דכתיב "והבשר" לרבות עצים ולבונה וה"מ כי משפי להו יין וסכן ומייפן לגזרים לבקעיות יפות דחזו למערכה: **לעולם אימא לך טהורים** בעלמא נפדין. והכי כטהורים דמו והיינו טעמא דלא מיפרקי: **משום דלא שכיחי.** ולי הוו יהו להו פדיון טהורין פריק להו לחולין והוו לא משכחי גזברין מידי אחריתא לערוך המערכה: **ספיפים.** בהמה יב] (טהורה): **אלא לבונה.** שימכרו לצרכי קרבנות: **סוס סדר בי"ם.** ממאי דאמר יג] [ג] (עופות) מנחות ונסכים נפדין טהורים אע"ג דאלין נשנה: **כדוקין.** קיי"ל: **כולן.** כל המנחות: **עון מפורסם מופה.** שאפילו טהורה נפדים שהרי אמרה תורה בקרבן עולה ויורד (ויקרא ה) "מחטאתו", "על חטאתו", כבשה או שעירה ובפורים כתיב (שם) "מחטאתו" ובמנחה כתיב "על חטאתו" [ד] ודרשינן (בפרק בתרא יד) דגבי כבש מחטאתו ככבשה דמשמע מקצת חטאתו שאם היה עשיר כשהפריש מקדש והפריש מעות לכבשה או שעירה והעני יביא ממקצת דמי עורים או מנחה והשאר חולין והכי כתיב (שם) גבי עשירית האיפה "על חטאתו" דמשמע יוסיף שאם היה עני והפריש עשירית האיפה והעשיר ישנה ויוסיף עליה מעות ויביא כבשה או שעירה: **גרסי שמעון.** דאמר לקמן כל האסור בהנאה אינו מטמא טומאת אוכלין: **פיגולו.** טו] וכל הנך איסורי הנאה נינהו:

אע"ג דנטמאו כטהורים דמו. מדלא קאמר טהורים נינהו משמע דמקבלי טומאה אלא דלא חשיבא טומאה ותימה דבפ' כל הפסולין (זבחים דף לד.) אמרינן והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי ואע"ג דאליבא דרבא מסיק הכי אביי נמי לא פליג בהא וי"ל דהתם מדאורייתא והכא מדרבנן והכא נמי הא קאמר עצים כמה דלא משפי להו לגזרין דלא מיתכשרי משמע דלא מקבלי טומאה מדאורייתא וקדושת כלי דהתם היינו שיפוי גזרין דהכא ובקונטרס פי' התם דמיירי בעצים שחתה במחתה כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולפיכך נ"ל דהכשר של שיפוי גזרין דהכא דרבנן ולא יתכן פירוש זה דבמסכת תמיד (דף כט:) משמע שהיה חותה מן המאוכלות הפנימיות וגם אין לפרש דמיירי אליבא דרבי בהקומץ רבה (לעיל דף כ:) במתנדב עצים דעצים קרבן נינהו וכשו כלי שרת דהא מסיק התם דנעשה כמי שקרבו מתירין דתנן כל שאין לו מתירין משיקדש בכלי ולרבי הא אמרי' עצים טעונין קמיצה אלמא יש לכן מתירין אע"ג דבפרק הקומץ רבה (שם) אמר שהקומץ והמירים הכל למזבח אלמא קדושת כלי דהתם היינו שיפוי גזרין דהכא ובעלי המערכה ומתוך לשון הקונטרס משמע דכמה דלא משפי להו לגזרין טהורין לגמרי וכטהורין דמו לאו דוקא אלא טהורין ממש וא"ת וכי משפי להו לגזרין בקרדום היכי מקדשי והא קרדום אינו כלי שרת כדמשמע בתוספתא דהאיך השואל קרדום של הקדש [ס] מחבירו ביקע בו ובא חבירו וביקע בו שניהם מעלו נתנה לחבירו וחבירו לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל ובשולה אינו כן נתנה לחבירו וחבירו לחבירו שניהן מעלו ואמר בפ' השואל (ב"מ דף צט.) המשאיל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו [ו] בתחילה וי"ל לפרש דקרדום דהתם לא במיוחד לעצי מערכה מיירי אבל כלי שרת היה להם מיוחד לעצים שמשפן ומנסרן ומייפן לעשות בקיעות יפות דחזו למערכה ואם תאמר [ח] וכיון דקרדום דתוספתא לאו כלי שרת הוא אמאי מעל השני הא מכיון דבקע הראשון ומעל בו יצא לחולין כדתנן במסכת מעילה (דף יט:) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על גבי בהמה ובא חבירו ורכב ובא חבירו ורכב שלשתן מעלו שתה בכוס של זהב ובא חבירו ושתה ובא חבירו ושתה שלשתן מעלו מה שאין כן בקדושת דמים וי"ל דהאי דתוספתא מיירי בקרדום [ז] המסור ליד גזבר דומיא דגמל אבן או קורה של הקדש לא מעל דקתני התם בתר האי דקרדום וקתני בה נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל [ח] עד שידור תחתיה שוה פרוטה ופריך עלה הש"ס בפרק בתרא דמעילה (דף כ.) ובפרק קמא דחגיגה (דף י:) מכדי מיגז גזיה מה לי הוא מה לי חבירו ומשני בגזבר המסורים לו אבני בנין עסקינן [ט] ולכך יוצא הקרדום שלו לחולין כשנתנו לחבירו שהרי מוציאו שלו מרשות הקדש אבל כשמבקע בו והוא סבור שהוא שלו אינו מוציאו מרשות הקדש אלא הנאת הביקוע כיון דגזבר הוא ועדיין בידו אינו יוצא מרשות הקדש ולכך מועלין שניהן שאין הקרדום מתחלל על ידי הביקוע אבל אינש בעלמא שאינו סבור שהוא שלו כי מבקע ביה מיגזל גזליה ומפיק ליה מרשות הקדש ומתחללת הקדושה דמים בכך ואפי' אין מתכוין לגזול אלא דעתו להחזיר לרשות בעלים לאחר ביקוע הא קיימא לן (ב"ב דף פח.) שואל שלא מדעת גזלן הוי לרבנן וקם ליה עליה ברשותיה דאפילו נתכוון להיות שואל כאילו נתכוון לגזול דמי והא דאמר בהשואל (ב"מ דף צט.) המשאיל קרדום של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו [י] בתחלה והתם משאיל סבור שהוא שלו מדלא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו [כ] שחבירו מותר לבקע בו בתחלה דלא לחולין ומיהו נראה שעדיין הקדש מעורב בו כיון שהוא סבור שהוא שלו ואינו מתכוין להוציא הקרדום מרשותו מ"מ שרי לבקע בו שהרי הנאת הביקוע כבר יצאה לחולין כיון שאינה מסורה לו והא דאמרינן גבי כ"מ בפרק האומר משקלי (ערכין דף כא.) הקדישו משכיר אדם בו מעלה שכר להקדש ופריך כיון דמעל נפיק לחולין לאו סלי בי"ם קאמר דאפי' קרדום כה"ג לא היה יוצא שלו לחולין אם השכיר לחבירו קרדום של הקדש מידי דהוה אמשאיל אלא השכר לבד הוא דיצא לחולין וברוב ספרים נמי כתוב נפיק שכר לחולין: **פיגול** במנחה לרבי שמעון אינו מטמא טומאת אוכלין. ומפרש טעמא משום דהוכל שאי אפשר יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל ומוקי לה במסקנא דאקדשה במחובר שלא היה לה שעת הכשר דטהורין אין נפדין וא"ת א"כ עולה

שיטה מקובצת

א] טמאה תו' בבעלי מומין כו' והשאר נמחק: ב] חיבת שנטמאו נמחק: ג] משום דבטהורין: ד] מחיבות דעצים ולבונה עד משוה להו אוכלא נמחק: ה] מתיבות ואע"ג דקדושת דמים כו' עד וטהורים הם נמחק: ו] דאמרי. ר' אושעיא אמר:

רבינו גרשום

הטהורין ממש לבעל מום לפדייה ותני מילי קדם דקדשו בכלי אבל מאחר דקדשו בכלי אין להן פדייה דמכלי שרת לא אשכחן דמפריק: הרי בהמה טמאה אמור. דמקריבין בהמה טמאה כגון פרד סוס וגמל וחמור הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה וגו'.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואם כל בהמה טמאה:

(נועז) המקור דבעל מום נקרא טמא

נועז קושית ר' הונא בר מנוח על שמואל - דמוכח שדברים שנתמעטו בטהרה אין להם פדיון

מקנה עצים, לבונה, כלי שרת למה נחשבו כטהורים אע"פ דנטמאו

נועז (עד כאן) ר' יונה פיגל במנחה אינו מטמא אוכלין

*ורק כשנפל בו מום

*וטהורין אין להן פדיון